

Obrađanje predsjedavajućeg Predsjedništva Bosne i Hercegovine Bakira Izetbegovića na generalnoj debati 73. zasjedanja Generalne skupštine Ujedinjenih nacija
26.9.2018 11:41:49

Hvala mi je obratiti vam se četvrti i zadnji put kao predsjedavajući Predsjedništva Bosne i Hercegovine.

Hvala gospodinu Miroslavu Lajaku uspješno predsjedavanje 72. zasjedanjem Generalne skupštine UN-a. Zajedno sa generalnim sekretarom UN-a Guterresom, on je neumorno radio kako bi ovu organizaciju učinio efikasnijom. Drago mi je da će agenda ovogodišnjeg zasjedanja zadržati fokus na tim naporima.

Hvala i gospođi Mariji Fernandi Espinoza Garcés na izboru. činjenica da je ona tek četvrta žena na ovoj poziciji od 1946. godine podsjetnik je da ravnopravnost spolova i osnaživanje uloge žena moraju i dalje biti jedan od naših glavnih prioriteta. Ona može računati na punu podršku Bosne i Hercegovine u osiguranju produktivnog rada Generalne skupštine UN-a, koji će imati puni uticaj na terenu.

Gospođo predsjednice!

Prije dvije godine na ovom mjestu sam govorio o načinima kako da naš svijet učinimo pravednijim i prosperitetnijim za sve. Nažalost, malo je toga čemu se možemo radovati u smislu napretka koji smo napravili.

Izazovi se nastavljaju nekontrolisano multiplicirati. Stari konflikti su pogoršani, kreirani su novi. U poređenju sa situacijom u protekle tri decenije, danas se više država nalazi u krizama koje su sve nasilnije, sve pogubnije za razvoj, te koje rezultiraju sve većim podjelama. Moderne krize i sukobi rijetko su ograničeni na mjesta na kojima su prvobitno iskršli. One potresaju cijele regije i sve češće se šire i na transnacionalnu arenu.

Rekordan broj civila su žrtve neselektivnih, pa čak i namjernih oružanih napada. Mnogo više njih je izloženo progonu, diskriminaciji, marginalizaciji i teškim kršenjima osnovnih ljudskih prava. Mnogi drugi su žrtve prirodnih katastrofa. Broj izbjeglica, raseljenih osoba i onih kojima je humanitarna pomoć prijeko potrebna u stalnom je porastu. Mir, sigurnost i prosperitet ostaju samo daleka nada za mnoga ljudska bića širom svijeta.

Upravo iz te perspektive želim govoriti o tri pitanja koja su ključna za rješavanje globalnih problema: multilateralizam, međunarodno pravo i međunarodni poredak zasnovan na prihvaćenim pravilima. Jer, vjerujem da su posvećenost multilateralizmu, poštovanje međunarodnog prava i zajednička privrženost globalnom poretку zasnovanom na pravilima, naša jedina nada i jedini način za rješavanje kompleksnih izazova s kojima se suočavamo.

Bez obzira da li su u pitanju prevencija i zaustavljanje sukoba, sigurnost, razvoj, klimatske promjene, širenje nuklearnog naoružanja, terorizam, migracije ili ljudska prava – nijedno od tih pitanja ne može riješiti jedna, tri ili pet država samostalno. Svako od tih pitanja ima transnacionalnu dimenziju. Stoga i njihovo rješavanje zahtijeva transnacionalni, multilateralni odgovor, zasnovan na dijalogu i saradnji svih država. Efikasni odgovori zahtijevaju poštivanje usaglašenih meunarodnih normi i standarda, zajedničke strategije, snažne koalicije zasnovane na uzajamnom povjerenju, i progresivnu, inkluzivnu i demokratsku viziju i liderstvo koji prihvataju novo razumijevanje državnog suvereniteta.

Danas, meutim, svjedočimo ozbiljnim napadima na meunarodni poredak, napadima na svrhu, principe i norme meunarodnog prava. Ti napadi predstavljaju ozbiljnu prijetnju narušavanja meunarodnog mira i sigurnosti. Veliki je broj primjera u našoj bliskoj prošlosti koji pokazuju šta nepoštovanje meunarodnog prava i meunarodnog poretka može donijeti. Ova mračna poglavlja naše historije direktan su rezultat neuspjeha meunarodne zajednice da odbrani principe i norme na kojima je utemeljen svjetski poredak, onda kada su ta pravila i norme bile ugrožene.

Gospo o predsjednice!

Naši građani žele živjeti u svijetu u kojem vlada mir, u kojem se poštuje njihovo dostojanstvo i u kojem su njihova fundamentalna prava i slobode zaštićeni. To je glavni razlog postojanja ove organizacije i njena svrha. A ta svrha daleko prevazilazi državne granice ili interese. Nijedna vlada se ne može fokusirati isključivo na osiguranje stabilnosti i prosperiteta samo za svoje građane, ignorišući pri tome ono što se dešava izvan njenih državnih granica, u neposrednom susjedstvu i širom svijeta. Parafrazira u Franklina Roosevelta: Struktura rješavanja bilo kojeg od brojnih izazova sa kojim se suočavamo, uključujući i izgradnju i održanje svjetskog mira, ne može biti djelo jednog ovjeka, jedne nacije, velike ili male, već zajednički napor cijelog svijeta. Ove Rooseveltove riječi i danas imaju istu težinu kao i prije više od sedam decenija.

Zajednički napori država su bili ključni u eliminaciji malih boginja, preventivnoj vakcinaciji rekordnog broja novorođenadi protiv bolesti koje se mogu spriječiti, i savladavanju rizika od HIV/AIDS-a. Odlučni napori i saradnja svih država potrebni su i danas da bi se umanjio rizik od nuklearnog sukoba i uspješno riješila globalna pitanja poput ravnopravnosti spolova, klimatskih promjena ili procesuiranja ratnih zločinaca na meunarodnom nivou. Duh i principi multilateralizma ključni su za osiguranje i održanje mira, sigurnosti i razvoja u svijetu.

Bivši generalni sekretar UN-a Kofi Annan, koji se u svom dugogodišnjem radu na meunarodnoj sceni uvijek snažno zalagao za multilateralizam, jednom prilikom je rekao: "Više nego ikad u ljudskoj historiji, dijelimo zajedničku sudbinu. Možemo biti njeni gospodari samo ako se zajednički suočimo s njom. I zato imamo Ujedinjene nacije."

Moramo iznova potvrditi da je organizacija Ujedinjenih nacija istinsko otjelovljenje multilateralizma. Ona je jedini forum koji na jednom mjestu okuplja 193 države u iznalaženju

rješenja za globalne probleme koji pogađaju sve nas. Ona je jedini forum koji ima kapacitet i posvećenost da rješava te probleme. I jedini je forum u kojem se glasovi i velikih i malih država mogu jednako čuti – čak i ako ti glasovi nisu uvijek jednako uvaženi i prihvaćeni.

Bosna i Hercegovina ostaje snažno posvećena ohranivanju i jačanju ove organizacije, njenih vrijednosti i principa, njenog mandata i misije, njenog jedinstva, kredibiliteta i relevantnosti. U tu svrhu i u tom cilju, pozdravljamo i podržavamo reformu ove organizacije, kako bi glasovi svih njenih država članica postali podjednako zastupljeni i uvaženi u njenom radu i djelovanju.

Gospođo predsjednice!

Uvijek i iznova se moramo podsjetiti fundamentalnih vrijednosti i principa sadržanih u Povelji Ujedinjenih nacija, koji otjelovljuju srž međunarodnog poretka. Ovi principi i vrijednosti jednako su relevantni danas kao i 1945. godine. Primarna odgovornost ove organizacije i svih njenih država članica jeste podrška i zaštita ovih vrijednosti i principa od modernih izazova koji ih duboko dovode u pitanje.

Zaštita međunarodnog poretka i vladavina prava ključni su za prevenciju i rješavanje kriza i sukoba, i za održanje mira. Snažno liderstvo i angažman Ujedinjenih nacija, a posebno Vijeća sigurnosti, u skladu sa normama međunarodnog prava, nezamjenjivi su u situacijama poput onih u Ukrajini, Siriji, Iraku ili Libiji, kao i u drugim kriznim područjima.

Nažalost, naš odgovor na moderne krize i sukobe obilježen je zanemarivanjem međunarodnog prava, odstupanjem od multilateralizma, nepoštivanjem međunarodnog poretka, te odsustvom adekvatne reakcije i indiferentnošću spram ljudske patnje i kršenja ljudskih prava.

Uzmimo Bliski Istok kao primjer. Sukob u Siriji ušao je u osmu godinu, a njegovo rješenje nije ni na pomolu. Neka od najtežih i kontinuiranih kršenja međunarodnog humanitarnog prava u modernom dobu, uključujući i neselektivnu upotrebu hemijskog oružja, ne jenjavaju. Civilne žrtve su u stalnom porastu. Humanitarna situacija stalno se pogoršava.

Isto je i sa izraelsko-palestinskim sukobom, koji traje već više od pola vijeka, i koji je proizveo neizmjernu ljudsku patnju. Neprihvatljivo je držati cijelu regiju taocem individualnih državnih interesa koji ugrožavaju interese civila zahvaćenih beskrajnim ciklusima nasilja. Nacionalni interesi bilo koje države ne smiju se ostvarivati na uštrb osnovnih uslova i sredstva za život velikog dijela populacije.

Bosna i Hercegovina će nastaviti podržavati multilateralne napore u iznalaženju rješenja koje će osigurati održiv mir za sirijski narod; rješenja koje će ispuniti legitimna očekivanja i izraelskog i palestinskog naroda da imaju dvije demokratske države koje će egzistirati jedna pored druge, unutar sigurnih i priznatih granica, u skladu sa međunarodnim pravom. Koliko god da je iznalaženje ovih rješenja političko pitanje, u isto vrijeme je to pitanje naše zajedničke humanosti.

Gospo o predsjednice!

Naša zajednička ambicija da nikoga ne zapostavimo ozbiljno je ugrožena porastom rizika od radikalizacije, nasilnog ekstremizma i terorizma. Ova moderna pošast crpi snagu za svoje održanje ne samo iz oružanih sukoba, već i iz društvene i političke nepravde, diskriminacije, marginalizacije i isključivanja, siromaštva i ekonomskih zapreka. Nasilni ekstremizam i terorizam ne poznaju ni fizičke ni virtualne granice. Ekstremisti i teroristi su odlučni u svojim namjerama da prave raskole unutar i između društava, ometaju i naše napore u održanju mira i sigurnosti, zaštiti ljudskih prava i poticaju održivog razvoja. Oni kontinuirano mijenjaju taktike i pronalaze nova sredstva i načine za dalje širenje svog pogubnog uticaja. Naš odgovor stoga mora biti odlučan, koherentan, sveobuhvatan, i zasnovan na međunarodnom okviru koji smo kreirali za borbu protiv terorizma.

Bosna i Hercegovina ostaje snažno posvećena globalnim naporima za borbu protiv terorizma i iskorjenjivanje ove moderne prijetnje u svim njenim oblicima i manifestacijama. Ovo je istinski izazov našeg vremena, s kojim se moramo suočiti na svakom koraku i svim raspoloživim sredstvima.

Gospo o predsjednice!

Nuklearno naoružanje i njegovo širenje predstavljaju ozbiljnu prijetnju našoj civilizaciji. Obim ove prijetnje zasjenjuje sve druge zajedno. Ulozi nikada nisu bili veći. Prevencija širenja nuklearnog naoružanja i eliminacija oružja za masovno uništenje pitanja su opstanka čovječanstva.

Gospo o predsjednice!

Arhitektura za izgradnju mira Ujedinjenih nacija važnija je više nego ikada za rješavanje svih izazova sa kojima se suočavamo na putu ka održivom miru širom svijeta. Bosna i Hercegovina prepoznaje vrijednost aktiviranja UN napora za izgradnju mira u ranoj fazi, uporedo sa mirovnim operacijama. Podržavamo viziju i napore generalnog sekretara Guterresa za uvrštavanje prevencije sukoba i izgradnju mira u prioritete djelovanja Ujedinjenih nacija.

Kao dio sveobuhvatnog odgovora, mirovne misije, UN-a su se pokazale kao efikasan instrument za pružanje pomoći državama na njihovom putu od sukoba ka miru. Bosna i Hercegovina je ponosna na svoj doprinos ovim ciljevima, kroz naše učestvovanje u mirovnim misijama UN-a u Južnom Sudanu, Kipru, Afganistanu, Kongu i Maliju. Ujedno smo se pridružili i drugim državama i organizacijama, njih preko 130, u podršci Deklaraciji zajedničkih opredjeljenja za mirovne operacije UN-a, koju je predstavio generalni sekretar UN-a. Podržavamo njegove napore na reformi mirovnih misija UN-a, koja bi ih učinila efikasnijim.

Gospo o predsjednice!

Agenda 2030 jedna je od najsnažnijih poveznica različitih pravaca djelovanja Ujedinjenih nacija. Njena implementacija je put ka globalnom miru, sigurnosti i prosperitetu. Ona će omogućiti državama i društvima da uspostave otporne institucije koje su sposobne da apsorbiraju napetosti, da eliminišu uzroke sukoba i spriječe njihovo ponavljanje, te da stvore uslove za inkluzivan i održiv razvoj, smanjenjem siromaštva, nejednakosti i diskriminacije, osiguranjem poštivanja ljudskih prava i suzbijanjem degradacije okoliša. Agenda 2030 je katalizator održivog i inkluzivnog razvoja zasnovanog na poštivanju ekonomskih, društvenih, kulturnih, civilnih i političkih prava. Ona je najbolji način za prevenciju sukoba i sprežavanje nestabilnosti.

Gospo o predsjednice!

Snažna globalna i regionalna saradnja u prevenciji i rješavanju sukoba, borbi protiv terorizma i implementaciji Agende 2030, ključna je za uspjeh svih tih napora. Bosna i Hercegovina snažno vrednuje saradnju koju smo uspostavili unutar naše regije, Zapadnog Balkana. Ostajemo posvećeni unapređenju te saradnje, uključujući i saradnju na našem zajedničkom putu ka članstvu u Evropskoj uniji.

Bosna i Hercegovina teži zaštiti i promociji vrijednosti i principa koji su zajednički svim državama. Vjerujemo da ideali, vrijednosti i principi sadržani u Povelji UN-a kao i norme i standardi međunarodnog prava, nikada ne smiju biti prekršeni ili zanemareni. Vjerujemo da je obaveza svih država, velikih i malih, manje i više među njima, da zaštite plemenite vrijednosti i principe na kojima je ova organizacija zasnovana. Ako bilo ko od nas ne posjeduje volju da zaštiti te vrijednosti i principe, onda će sva naša nastojanja biti manje vrijedna i manje uspješna.

Slijedom toga, završavam riječima velikog čovjeka, Nelsona Mandele, na stotu godišnjicu od njegovog rođenja: "Ono što se rađuna nije prosta činjenica da smo živjeli. Razlika koju napravimo u životima drugih ljudi je odlučiti koliko je uistinu bio značajan život koji smo vodili."